

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer drs. S.A. Blok
Turfmarkt 147
2511 DP DEN HAAG

referentie 17-2704/CV/dv
Contact
Betreft evaluatie financiële regelingen

Utrecht, 1 juni 2017

Excellentie,

Seksueel misbruik is een breed maatschappelijk probleem dat voorkomt in alle lagen van de bevolking. De maatschappij als geheel heeft daarin een verantwoordelijkheid en de jeugdzorgsector in het bijzonder omdat juist kwetsbare kinderen vaker slachtoffer zijn van seksueel misbruik.

In oktober 2012 presenteerde de commissie Samson het onderzoeksrapport 'Omringd door zorg en toch niet veilig'. Tijdens de persconferentie van Jeugdzorg Nederland over het rapport van de commissie Samson heeft mevrouw A. van de Maat namens Jeugdzorg Nederland over erkenning en excuses het volgende gezegd: 'de commissie stelt in haar rapport dat slachtoffers behoefte hebben aan erkenning en excuses van besturen van instellingen. Jeugdzorg Nederland onderschrijft dit en zal zich inspannen om dit contact tot stand te brengen. Wij zullen voor de slachtoffers desgewenst hulp en zorg organiseren voor het verwerken van het misbruik. Wat betreft een financiële genoegdoening kunnen wij ons voorstellen dat dit niet buiten beschouwing blijft. We moeten daar met de verantwoordelijke overheden goed over nadenken.'

Het ministerie van WVS en het ministerie van V&J formuleerden vervolgens op 21 december 2012, in de reactie op de aanbevelingen van de Commissie Samson aan de Tweede Kamer, het streven naar een coulanceregeling. "Het streven is dat de regeling civiele vordering tot schadevergoeding van toepassing wordt op seksueel misbruik in zowel rijksinstellingen als instellingen aangesloten bij Jeugdzorg Nederland. Het bestuur van Jeugdzorg Nederland heeft laten weten dat zij de hoofdlijnen van de regeling omarmt, zodat aanvragen van slachtoffers op eenzelfde wijze kunnen worden ingediend, beoordeeld en behandeld."

In februari 2013 hebben de bij Jeugdzorg Nederland aangesloten organisaties besloten dat alle organisaties zich individueel verbinden aan het Statuut.

Voor Jeugdzorg Nederland is het belangrijk om slachtoffers recht in de ogen te kunnen kijken. Bestuurders vinden het belangrijk dat voor alle aanvragers eenzelfde wijze van indienen, beoordelen en behandelen van aanvragen gehanteerd kon worden waarbij geen beroep op verjaring werd gehanteerd en waarbij het causaal verband tussen misbruik en schade niet hoeft te worden aangetoond.¹

Evaluatie Statuut

Het ministerie van V&J heeft aan Cebeon gevraagd een evaluatieonderzoek uit te voeren naar de ervaringen van betrokkenen met de financiële regelingen die zijn opgesteld naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek van de commissie Samson. Jeugdzorg Nederland heeft graag meegewerkt, logischerwijs alleen bij de evaluatie van het Statuut; de bij Jeugdzorg Nederland aangesloten organisaties waren niet betrokken bij de Tijdelijke Regeling.

Zevenenveertig aanvragers en acht jeugdzorgorganisaties hebben deelgenomen aan het kwalitatief onderzoek dat door Cebeon is uitgevoerd. De conclusie dat voor een deel van de slachtoffers het beoogde doel, erkenning van leed en enige genoegdoening is bereikt en voor een ander deel van de slachtoffers niet, is voor Jeugdzorg Nederland herkenbaar. Het leed dat slachtoffers is aangedaan is te groot en niet te vertalen in een geldbedrag. De ontmoeting tussen slachtoffer en de jeugdzorgorganisatie en ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland hebben wel bijgedragen aan het erkennen van het leed dat slachtoffers is aangedaan, constateert Cebeon. De hoorzitting bij het Statuut bood het slachtoffer de gelegenheid gehoord te worden en door de directe ontmoeting tussen slachtoffer en bestuurder van de jeugdzorgorganisatie waren erkenning en excuses mogelijk. Voor slachtoffers is dit doorgaans helend geweest.

Uit de evaluatie van Cebeon komen ook een aantal kritische kanttekeningen. Door de opzet van het onderzoek, kwalitatief, ontbreekt helaas inzicht in de omvang: voor welk deel van de slachtoffers is het beoogde doel van de regeling wel bereikt en voor welk deel van de slachtoffers niet. Jeugdzorgorganisaties hadden een ingewikkelde dubbelrol: ze moesten enerzijds aanvragers helpen de informatie te ontsluiten en anderzijds betalen als een aanvraag leidde tot het toekennen van een vergoeding. Cebeon constateert dat het eerste op gespannen voet staat met het tweede. Zeker in de verlengde looptijd van het Statuut, die startte in de decentralisatieperiode waarin de jeugdzorgorganisaties met forse bezuinigingen te maken kregen. Jeugdzorg Nederland concludeert dat de individuele aansprakelijkheid van jeugdzorgorganisaties niet past bij de financiële positie van de sector die als verlengde overheid Jeugdbescherming en Jeugdreclassering uitvoert en die door de overheid gefinancierde Jeugdhulp biedt. Gelet op de voorwaarden passend bij dit financieringsregime beschikken de organisaties in de branche over beperkte eigen vermogensposities. Met inspanning van de organisaties en de mogelijkheid om via de TAJ ondersteuning te kunnen vragen, is zoveel mogelijk voorkomen dat extra bezuinigd zou moeten worden op de zorg voor de jeugd van nu. Bij de verlenging van de looptijd van het Statuut is de vraag opgeworpen of de regeling nog passend is in een gedecentraliseerd veld. Eén jeugdzorgorganisatie heeft de conclusie getrokken dat het doorlopend laten afhandelen van aanvragen bij het Schadefonds betrekking hebbend op haar organisatie, tot onevenredige druk op de financiële positie leidt. Betreffende organisatie neemt nu vanuit eigen verantwoordelijkheid initiatief richting slachtoffers.

¹ alleen bij de hoogste uitkeringscategorie speelt causaal verband een rol

Onderzoek naar geweld

De commissie De Winter onderzoekt op verzoek van het kabinet het psychisch, fysiek en seksueel geweld in de jeugdzorg vanaf 1945 tot heden. De commissie zal uiterlijk 1 oktober 2018 de resultaten van het onderzoek presenteren. Jeugdzorg Nederland gaat er vanuit dat de inzichten die nu in de evaluatie van het Statuut zijn opgedaan, worden meegenomen bij eventuele stappen in (de afwikkeling van) het onderzoek naar geweld in de jeugdzorg.

Dank aan slachtoffers

Jeugdzorg Nederland maakt van deze (indirecte) gelegenheid gebruik de slachtoffers die hebben meegewerkt aan de evaluatie van Cebeon te bedanken voor het delen van hun ervaringen. De inzichten die dat heeft opgeleverd, zijn waardevol voor de toekomst. Het doel van het Statuut was erkenning en enige genoegdoening bieden. Het opnieuw raken van slachtoffers is helaas een gevolg dat Jeugdzorg Nederland niet heeft voorzien toen zij jeugdzorgorganisaties vroeg zich aan te sluiten bij de door de overheid opgestelde coulancregeling.

Graag blijven wij met u en uw medewerkers in gesprek over het thema waarop erkenning voor slachtoffers kan worden bewerkstelligd. Indien gewenst willen wij onze ervaringen en leerpunten delen met andere sectoren waarin dit vraagstuk speelt.

Hoogachtend,

Naam/na het bestuur van Jeugdzorg Nederland

J.W. Spigt
voorzitter

